

Utenforskap og inkludering

- *behovet for tverrsektorielt samarbeid*

Ulf Andersen

Statistikksjef // Kunnskapsavdelingen

Si hei til barna født i 1992...

I desember 2010, 18 år gamle, var **984** ungdommer fra 92-årgangen mottakere av sosialhjelp i Norge

Det er **41** hele skoleklasser som 1A på Vinderen Skole

7 år senere, i desember 2017, 25 år gamle, hvor mange tror dere fortsatt er trygdemottakere?

440. Det er 18,3 hele skoleklasser som 1A på Vinderen Skole

45%...

Ikke bare det:

92-årgangen, ved alder 25 år, har nå
ca **12 000** i utenforskap.

(5 232 på trygd og 7 000 uten trygd)

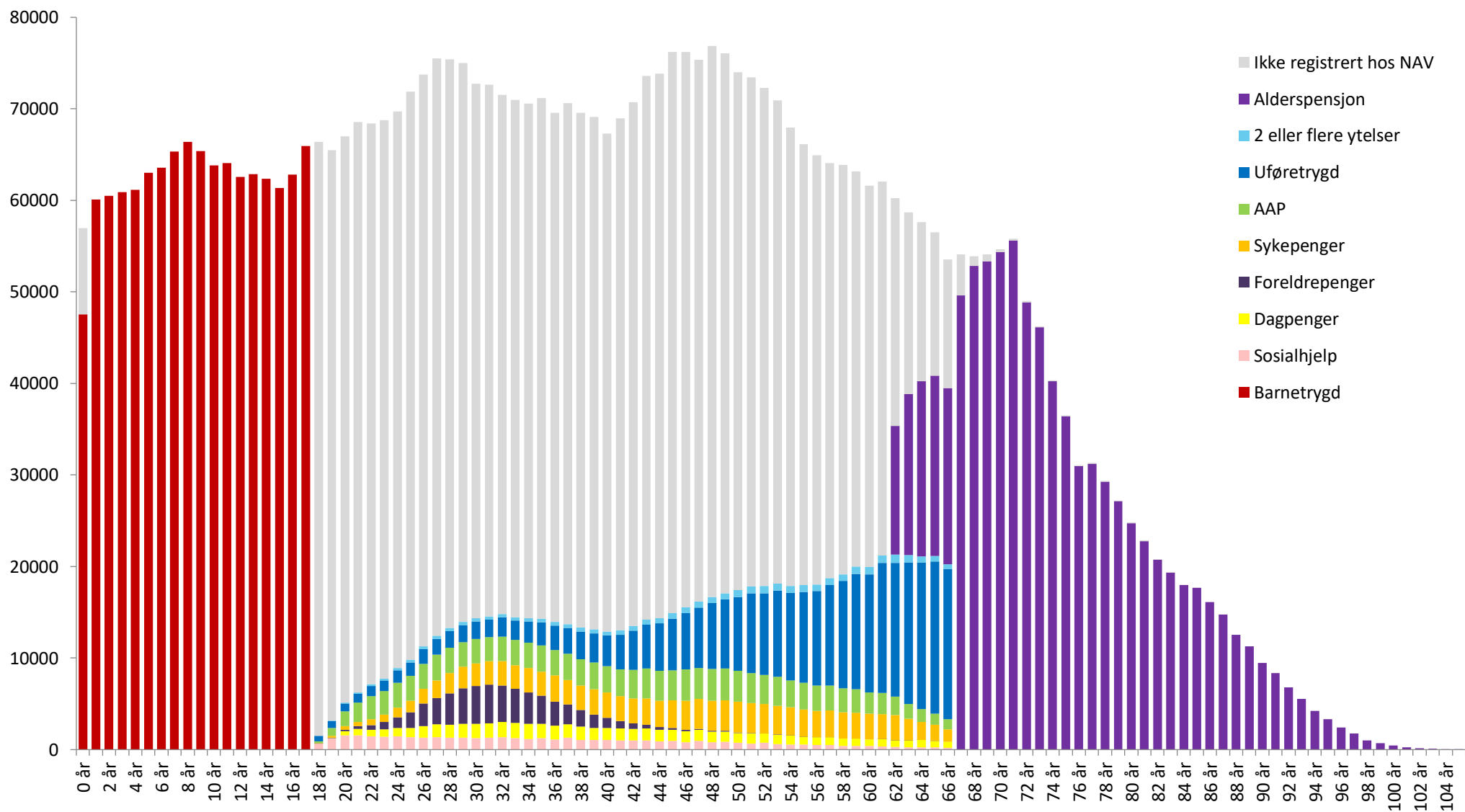
x 500

Totalt, i aldersgruppen 20-29 år, er det
ca **120 000** i utenforskap...

x 5 000

Likevel: Vi har verdens beste velferdsstat!

Hvis NAV hadde vært et land...

#22

#57

Pakistan #55

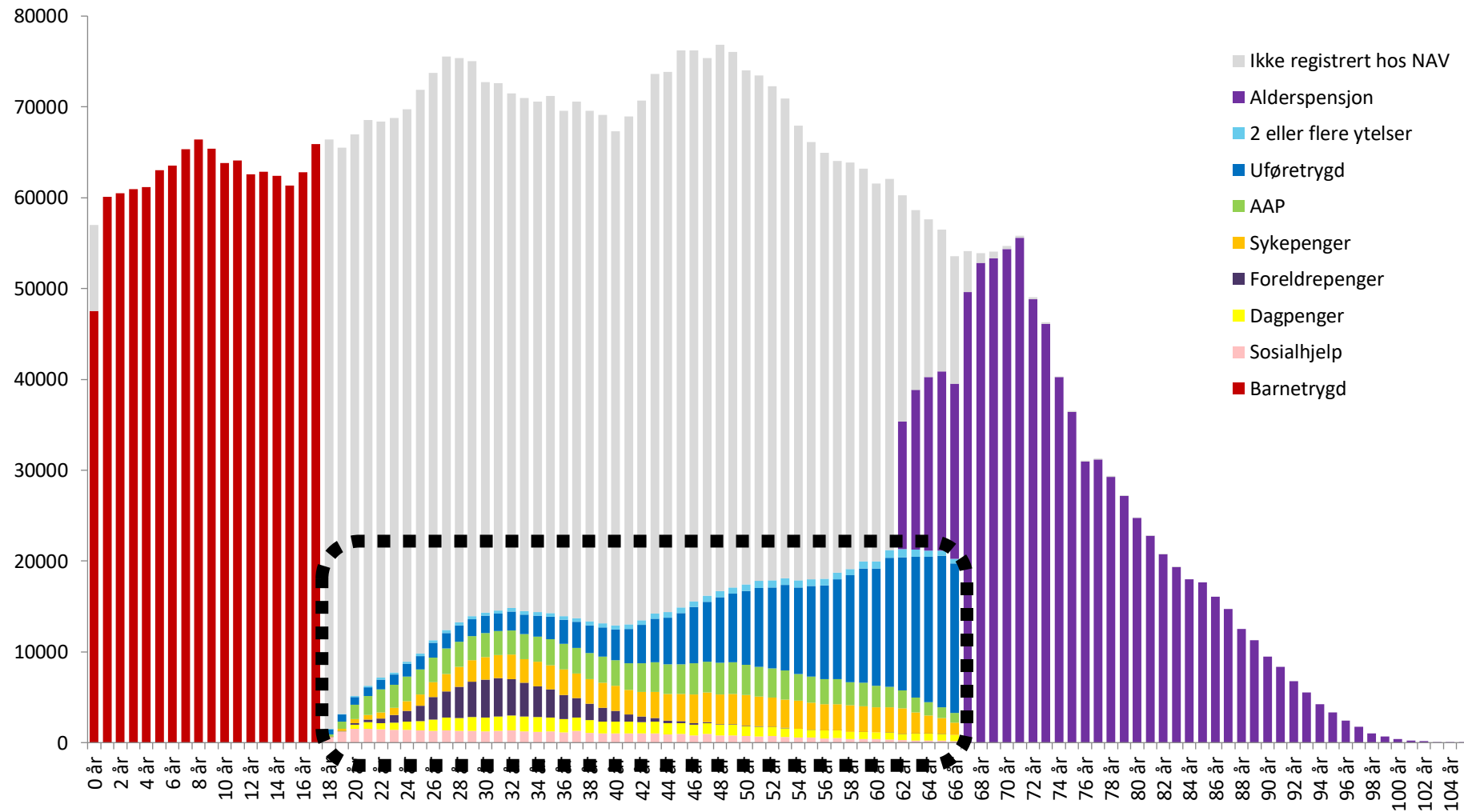

Filippinene #59

NAVs samlede «utgifter» tilsvarer de samlede utgiftene i de **80 minste landene** i verden...

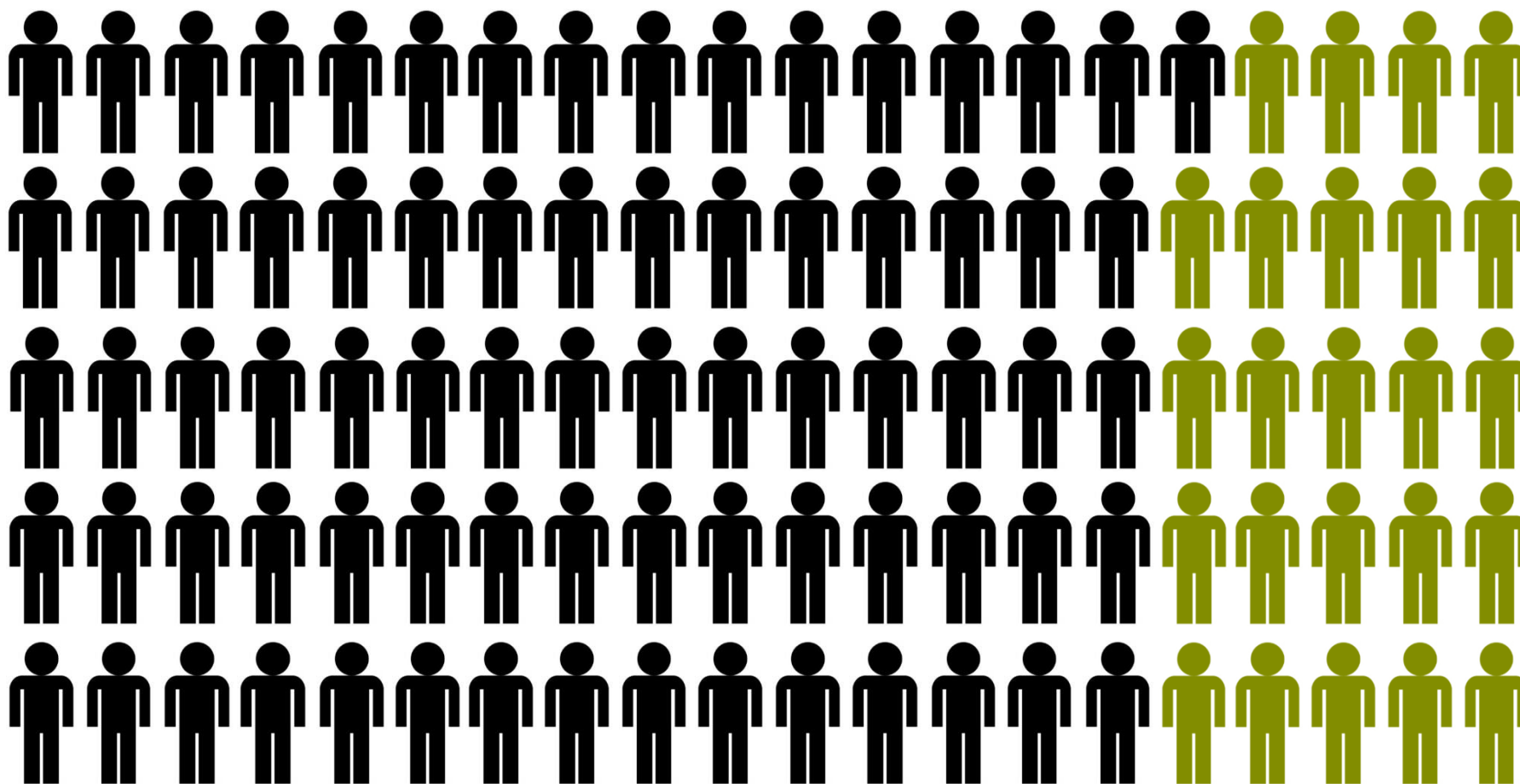

Norge og NAV

Andelen mottakere 18 – 66 år av ytelser til livsopphold (bortfall av inntekt) hver måned i 2020

24%

Andelen mottakere 18 – 66 år av ytelser til livsopphold (bortfall av inntekt) hele året i 2020

48%

Dette er penger og brukere hovedsakelig forbundet med helseforløp...

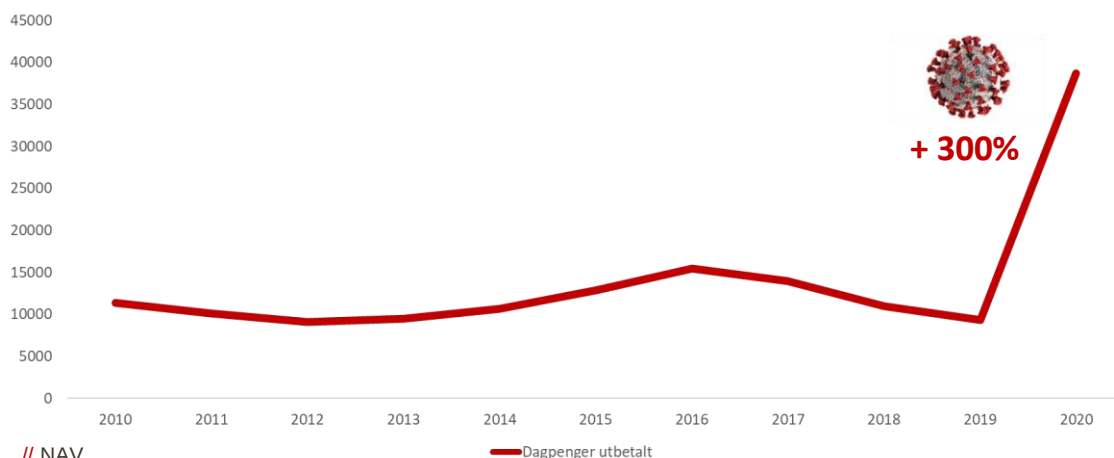
219 milliarder i stønader på Arbeidsliv & sykdom i Norge

Tiltakspenger: 1,3 mrd (0,6%)

Dagpenger (korona): 38,7 mrd (17,6%)

Stønad enslig: 1,8 mrd (0,8%)

81%

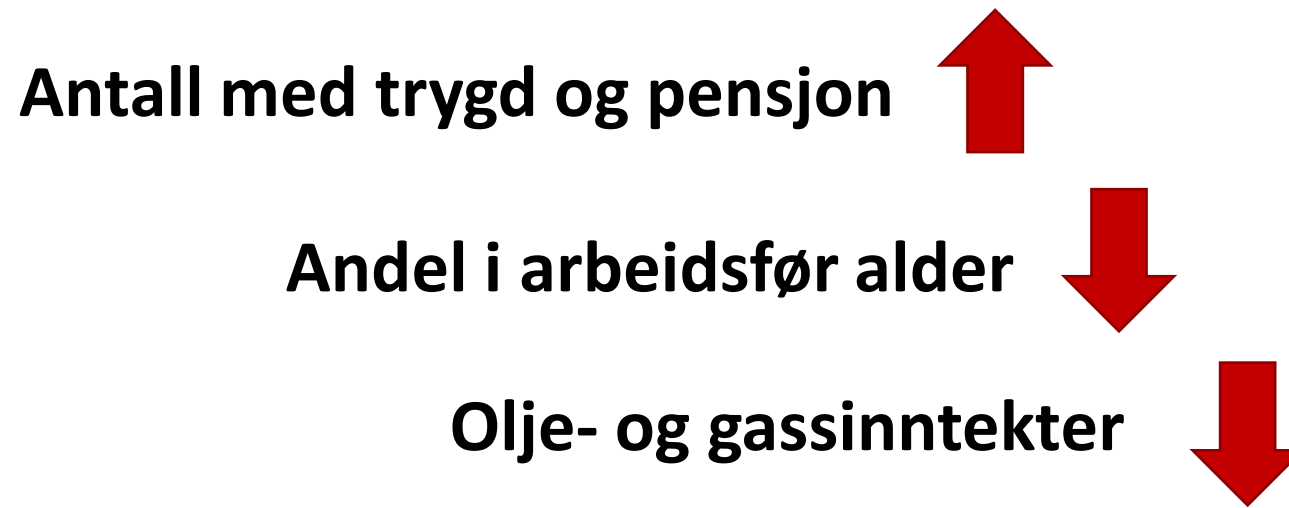

Sykepenger: 49,7 mrd (22,7%)

AAP: 29,9 mrd (13,6%)

Uføretrygd: 97,7 mrd (44,6%)

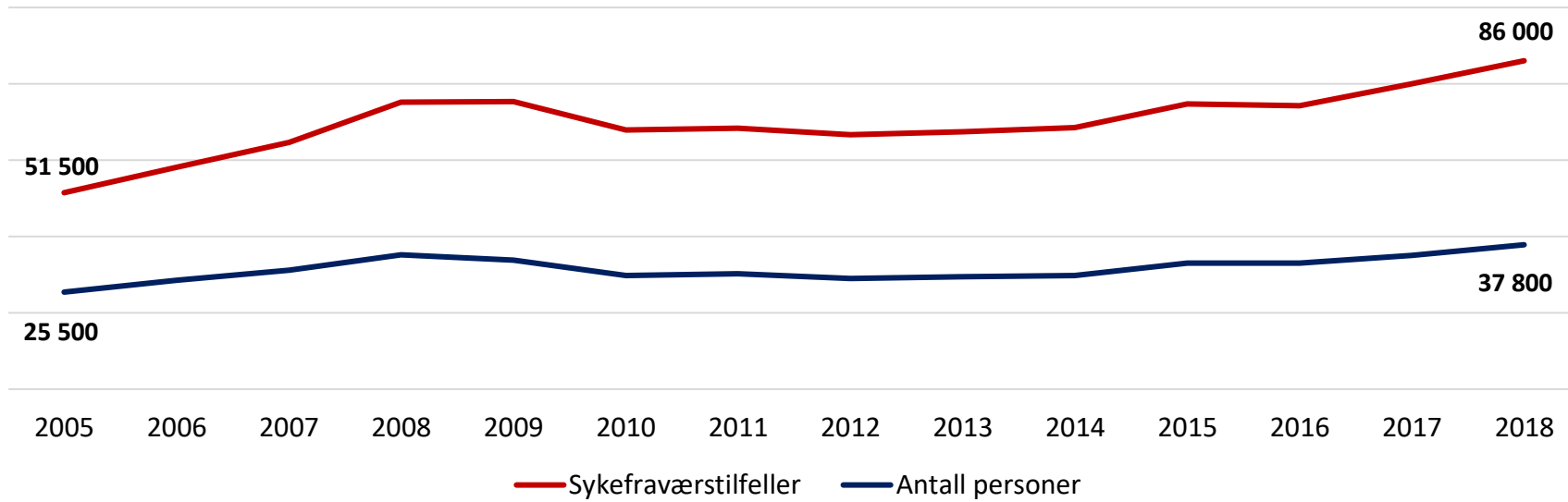
Vi har en STOR utfordring foran oss...

Da må vi redusere frafall
og øke inkludering...

Mange unge voksne i alderen 18 – 29 år sliter med psykisk helse...

Ungdom (under 30 år) med sykefravær med P-diagnoser

37 800 har sykefravær med diagnose psykiske lidelser

17 500 har AAP med diagnose psykiske lidelser

8 300 har uføretrygd med diagnose psykiske lidelser

44 500 har hatt sosialhjelp i 2018, **17 500** i desember

} = **64 000**

For få ungdommer fullfører videregående opplæring

20% av de som starter
på videregående
opplæring fullfører
ikke innen 5/6 år...

For arbeidsledigheten er nemlig klart høyest blant de som ikke fullfører videregående

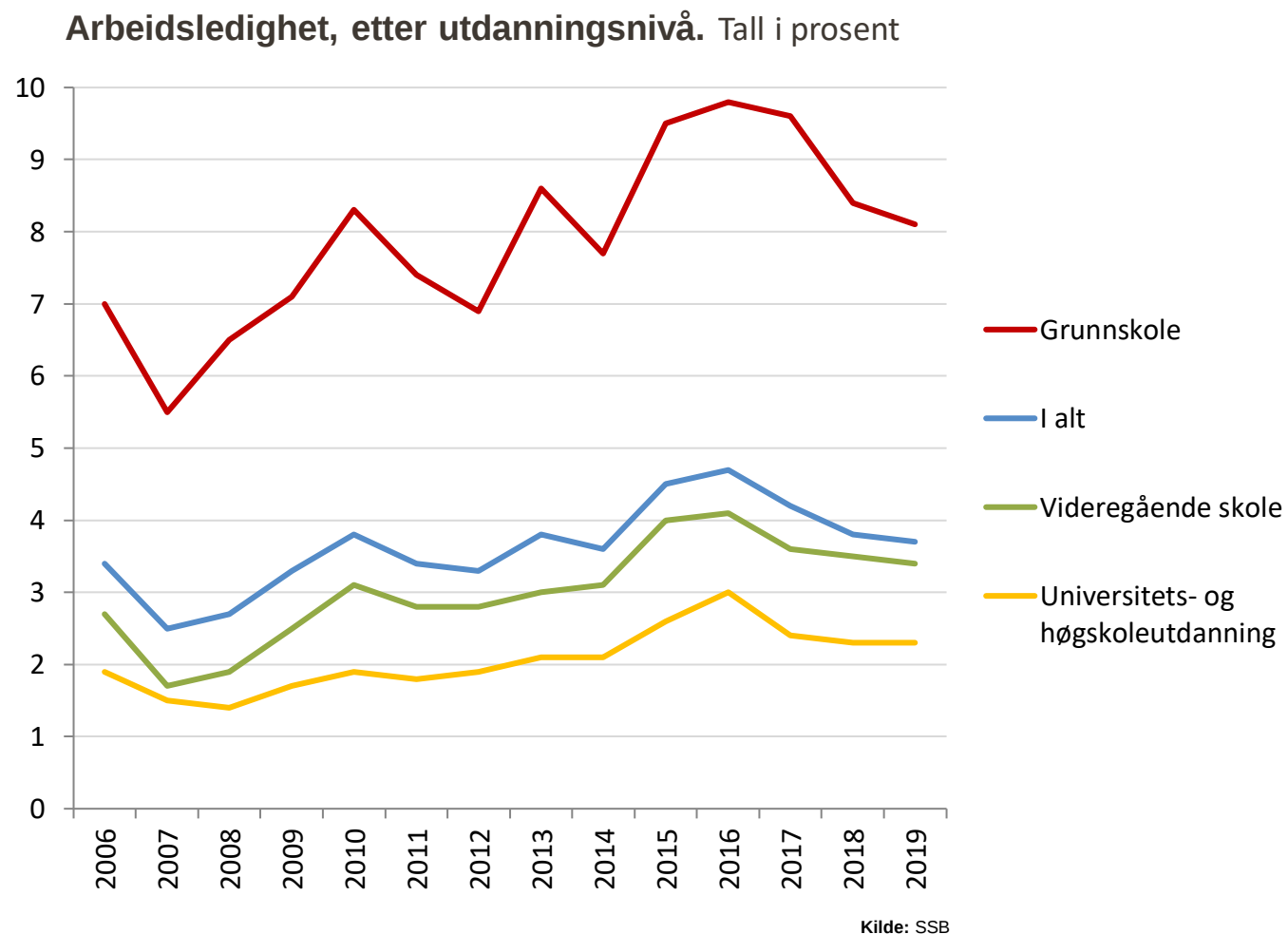

Foto: Pixabay

Befolkningens arbeidstilknytning har økt fra 1990-tallet til 2000-tallet:

1993-1999: **51%** har stabil arbeidstilknytning

2009-2015: **58%** har stabil arbeidstilknytning

Men det er ett unntak:

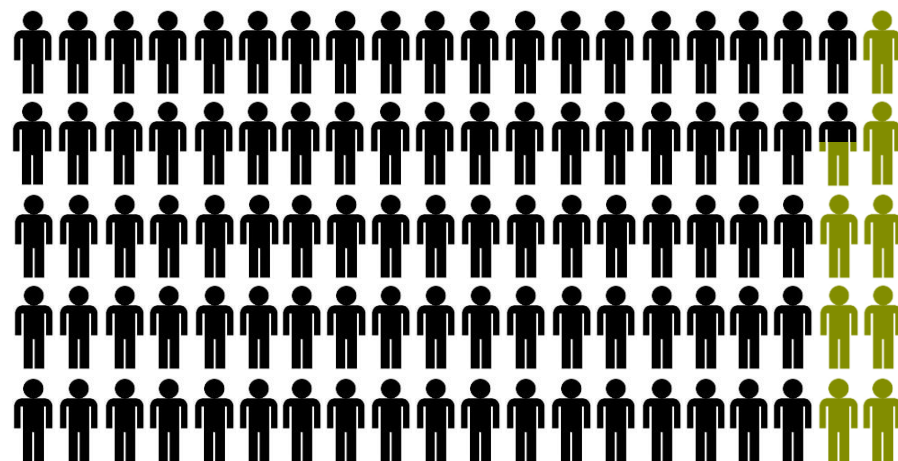
«...personer med lav utdannelse har mer ustabil tilknytning til arbeidslivet på 2000-tallet enn 90-tallet...»

Kilde: OsloMet 2020. Jon Ivar Elstad og Kristian Heggebø har studert befolkningens tilknytning til arbeidsmarkedet i to perioder: fra 1993–1999 og fra 2009–2015. De har forsket på aldersgruppen 30–55 år. Studien er basert på Statistisk sentralbyrås registerdata og tar utgangspunkt i årlig arbeidsinntekt, som inkluderer individets lønnsinntekter, netto næringsinntekter, sykepenger og foreldrepenger. Forskerne skiller mellom fem typer tilknytninger til arbeidslivet: stabil, nokså stabil, midtsjikt, svak/løs og ingen. I studien defineres en stabil arbeidstilknytning som å ha en arbeidsinntekt i alle de syv årene på 3,5 G, altså ca. 315.000 kroner, eller over. Svak/løs tilknytning tilsvarer arbeidsinntekt under 3,5 G i minst fire av de syv årene, og 20 prosent inntektsnedgang fra ett år til det neste minst to ganger. Studien viser at åtte prosent hadde en slik situasjon i 2009–2015.

<https://www.oslomet.no/forskning/forskningsnyheter/flere-nordmenn-har-trygg-stabil-inntekt>

Og mangel på arbeid er en viktig årsak til fattigdom (vedvarende lavinntekt)

Sannsynligheten for å ha
vedvarende lavinntekt i
norske husstander:

8,6%

Sannsynligheten for å ha
vedvarende lavinntekt hvis
ingen i husstanden har
arbeid:

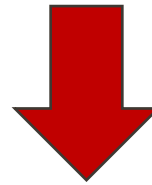
42,3%

Utfordringen:

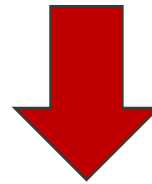
(min mening...)

Psykiske lidelser og manglende gjennomføring av videregående

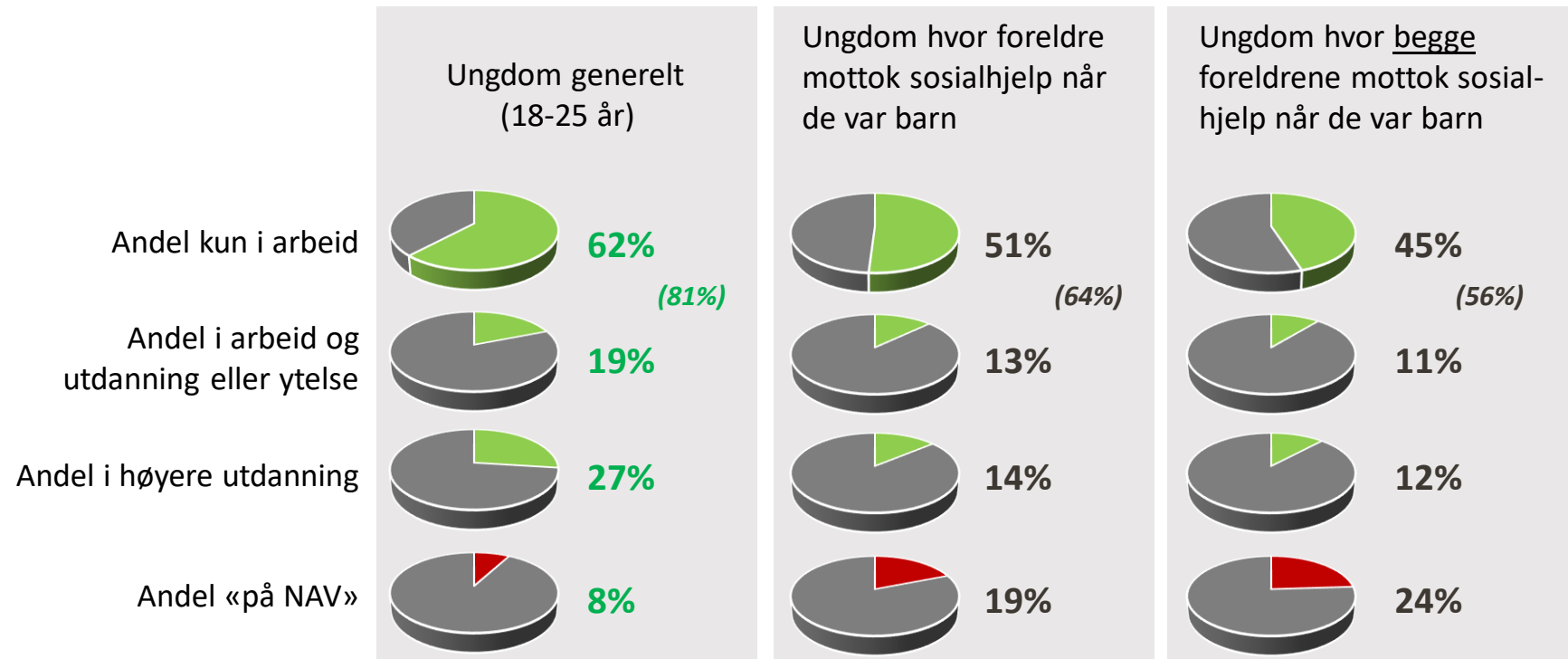

Høy arbeidsledighet og dårlig tilknytning til arbeidslivet

Økt utenforskap og vedvarende lavinntekt (fattigdom)

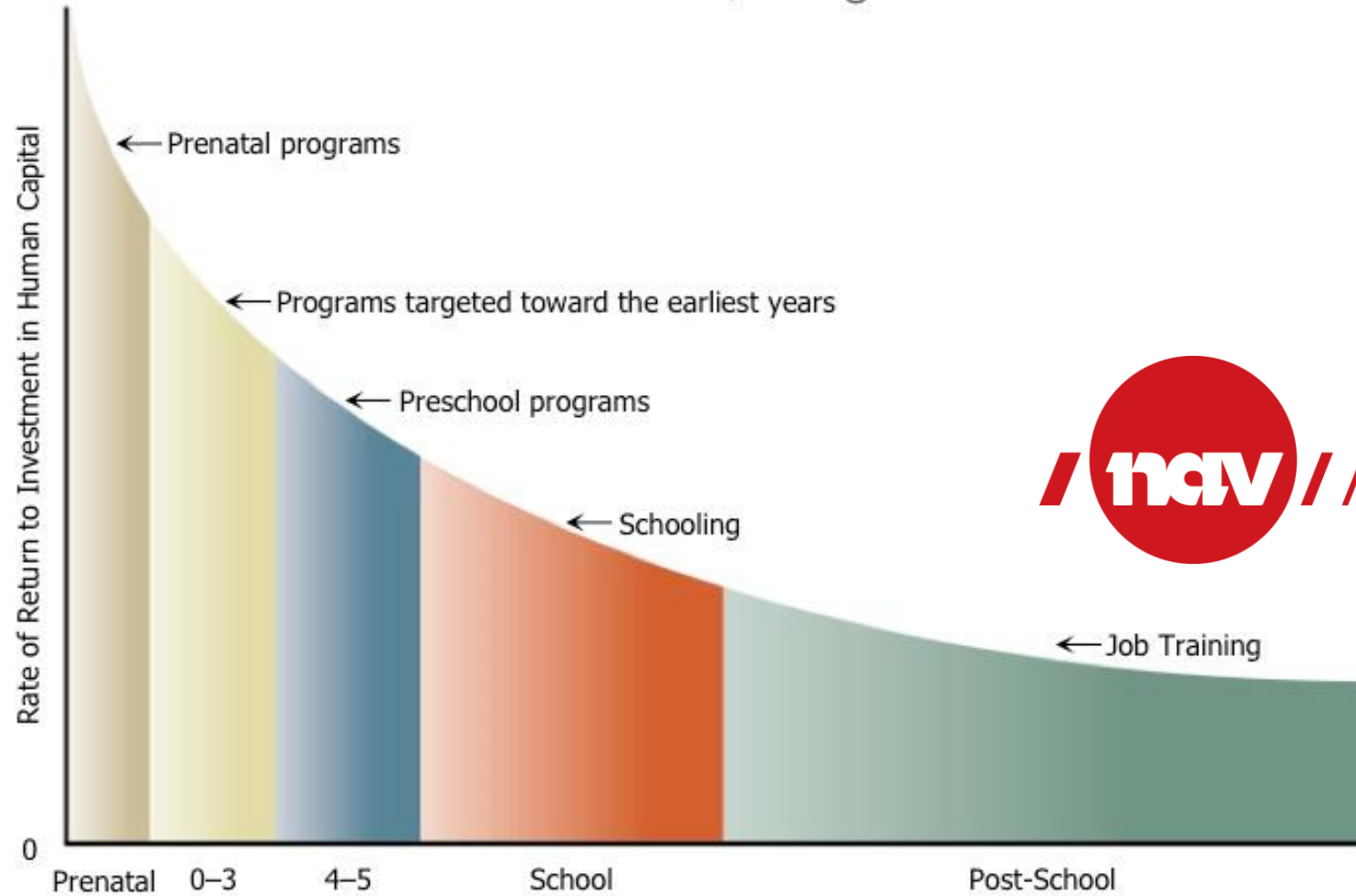
Omgivelsene man vokser opp i har noe å si...

Barn født 1992 – 1999 (hele befolkningen og barn av sosialhjelpsmottakere i 2010) og barnas status i 2017.
Barna var 11 – 17 år i 2010, og 18 – 25 år i 2017. Samme person kan være i flere kategorier. Kilde: NAV

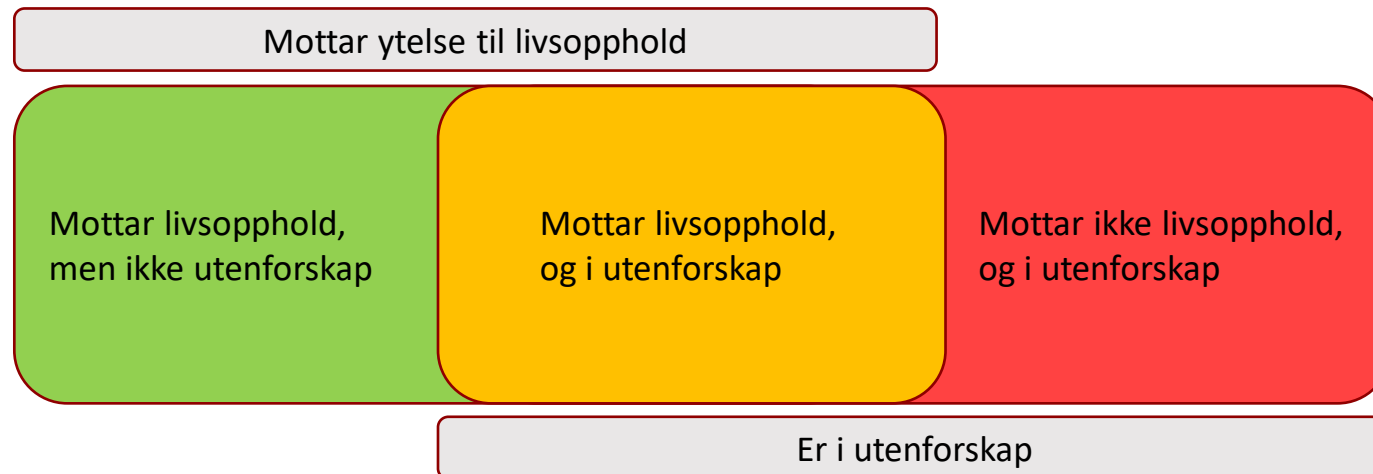
Når lønner det seg å sette inn innsats for å motvirke utenforskap senere i livet?

The earlier the investment, the greater the return

Source: James Heckman, Nobel Laureate in Economics

Å motta penger fra NAV til livsopphold er ikke det samme som utenforskap i arbeidslivet

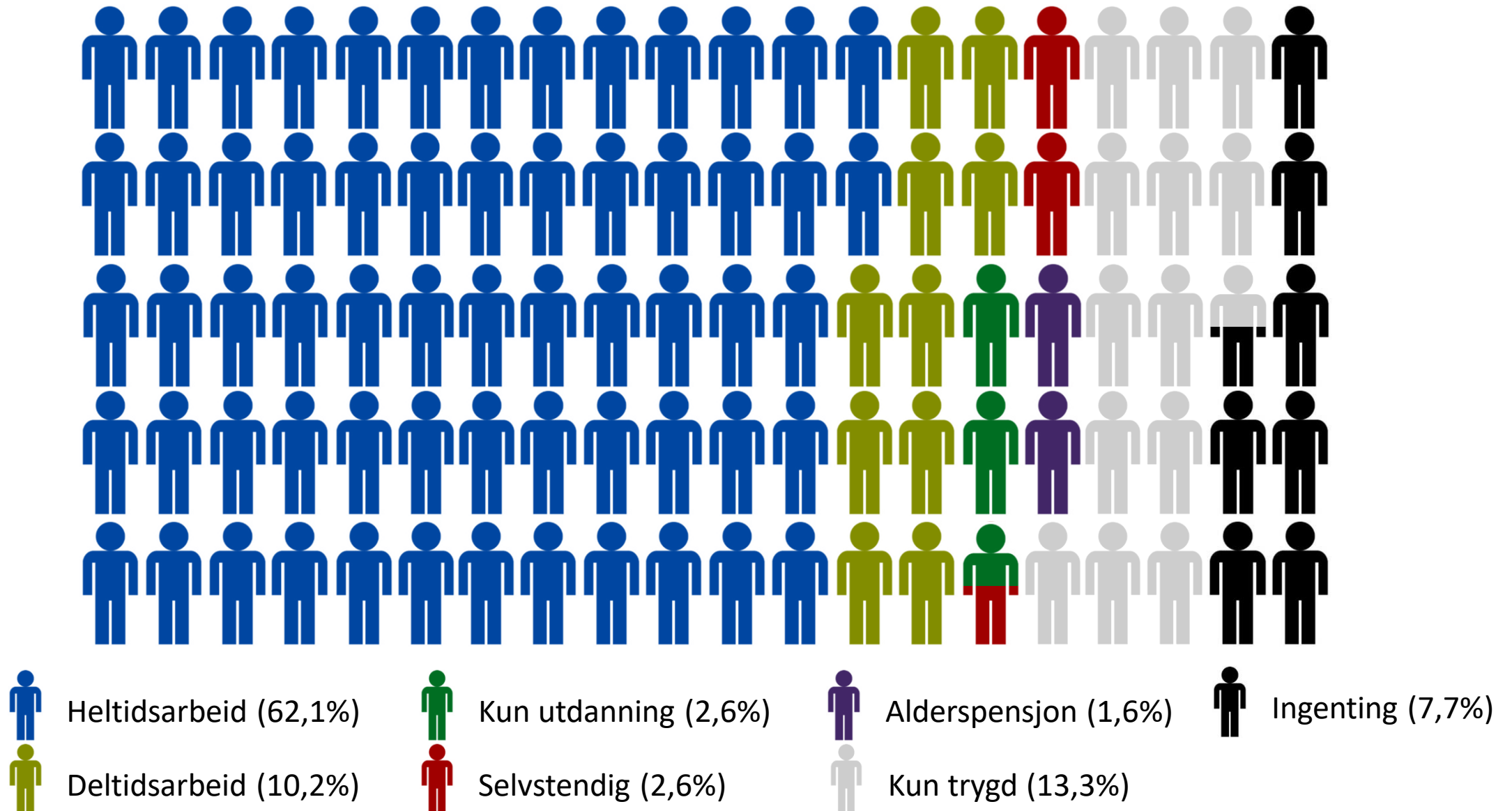

Og utenforskapet i Norge er ganske stort...

Arbeid, utdanning, trygd og utenforskap

 = 1%

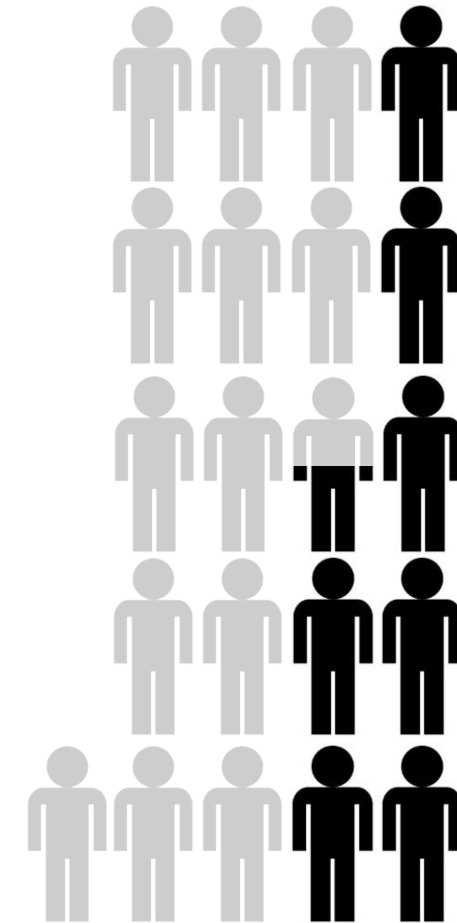

21% av alle 20-66 år

692 000
personer

438 000 (63%) mottar trygd

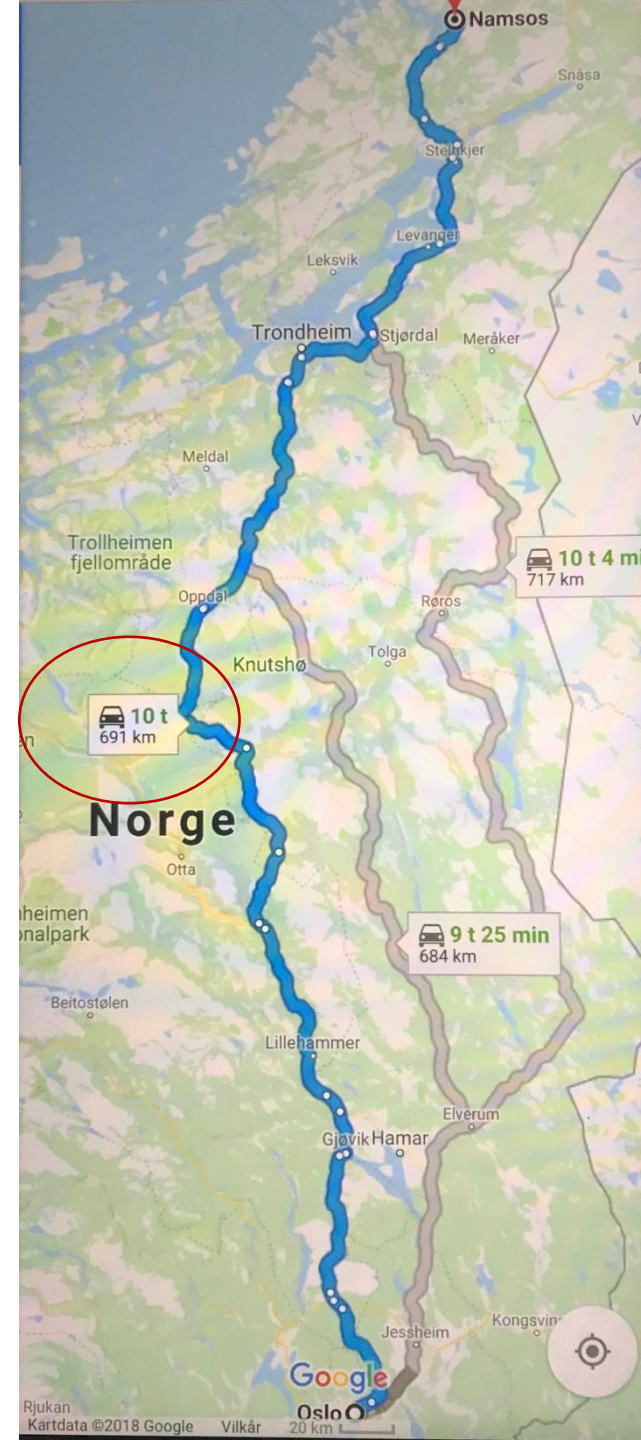
254 000 (37%) mottar ingenting

 Kun trygd (13,3%)

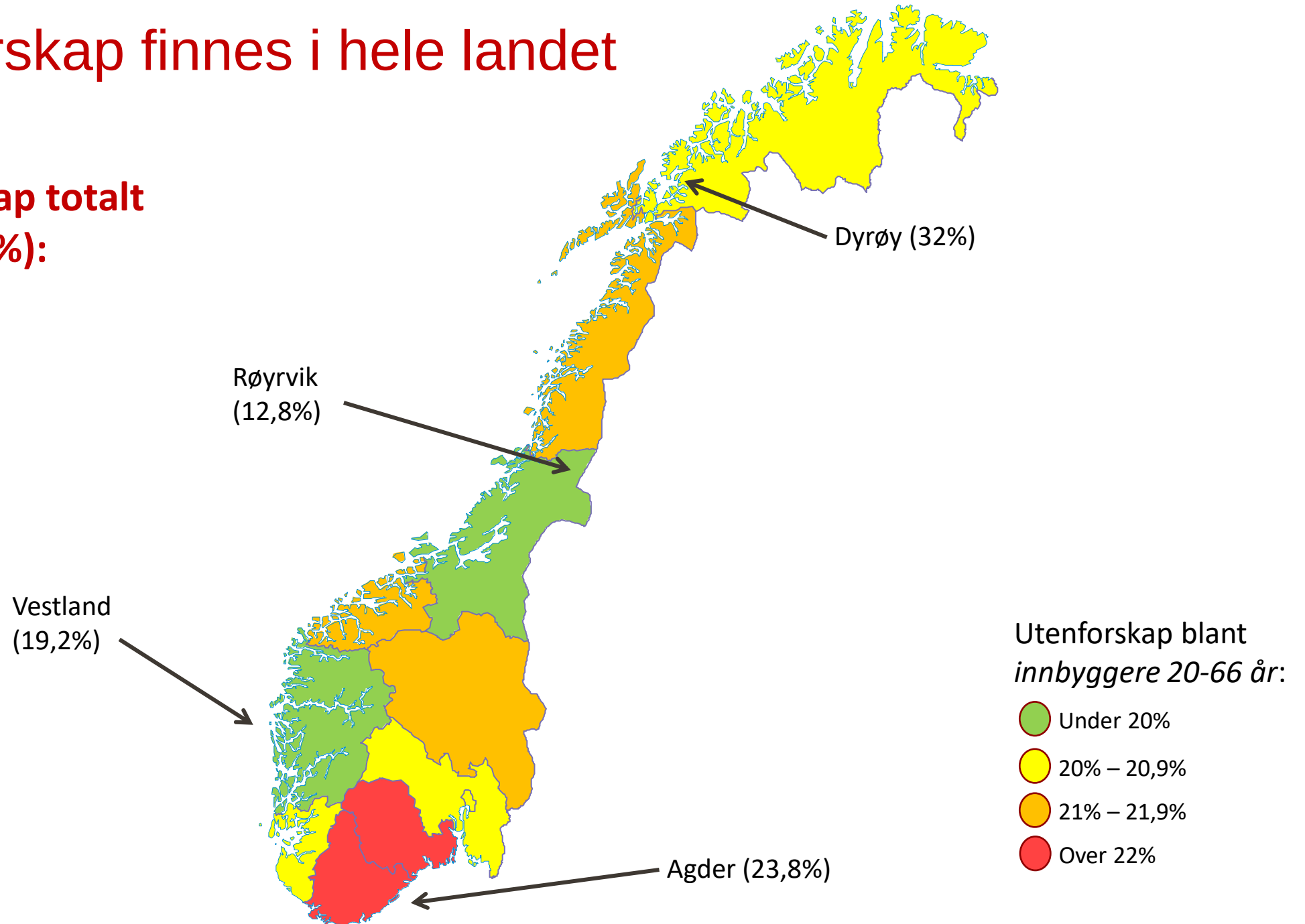
 Ingenting (7,7%)

Hvis 692 000 personer
sto og holdt hverandre
i hendene på E6 fra
Oslo...

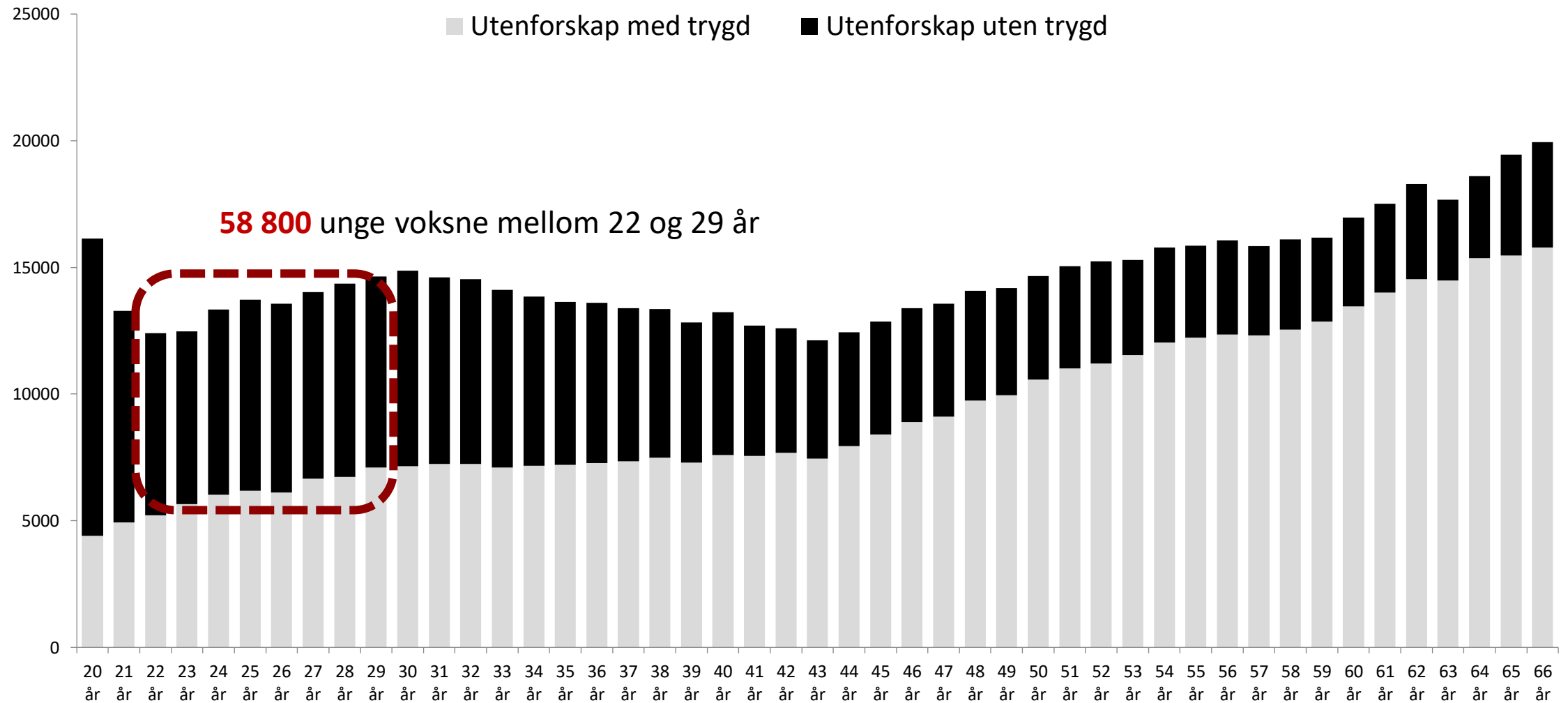

Utenforskap finnes i hele landet

**Utenforskap totalt
(Norge 21%):**

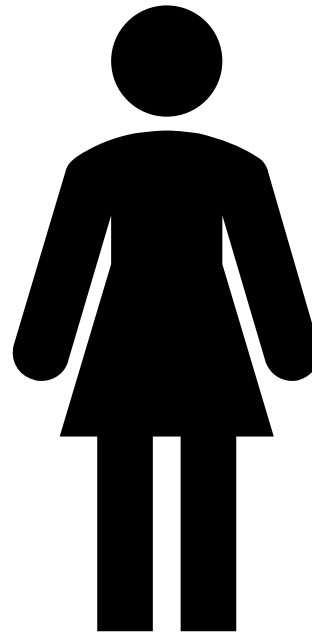

Utenforskap finnes i alle aldersgrupper

Hvor mange personer må alle virksomheter med minst 10 ansatte i Norge inkludere for å løfte disse ungdommene ut av utenforskap?

58 800 unge voksne mellom 22 og 29 år

Hva hindrer folk i å tre ut av utenforskap og inn i «varmen»?

De vil ikke komme inn

(mangler motivasjon)

Motivasjon / insentiver / vilje

- Trygdenivå
- Skatt på inntekt
- Andre inntekter
- Inntekt andre i husstanden
- Aktivitetsplikt

De kan ikke komme inn

(mangler kvalifikasjoner)

Kvalifikasjoner / situasjon / evne

- Utdanning
- Ferdigheter
- Språk
- Helse
- Barn og hjem
- Mobilitet

De får ikke komme inn

(mangler muligheter)

Muligheter

- Ledighetsnivå
- Lønnsnivå
- Bedriftenes situasjon og behov
- Læringsplasser
- Deltidsstillinger

Bilde: Beleiringen av Antiokia, middelaldersk miniatyrmaleri (Wikipedia)

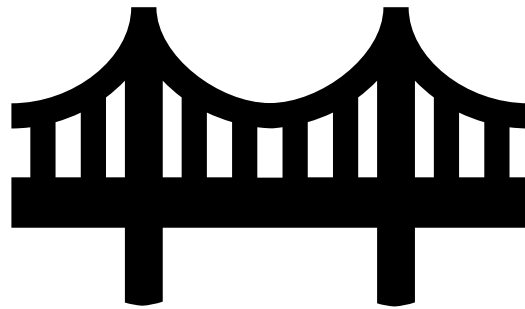
Det er kun *tverrsektorielt samarbeid* som kan redusere eller fjerne disse hindringene...

Paradokset i fremtidens arbeidsmarked

Stor mangel på arbeidskraft
(særlig yrkesfag og helsefag)

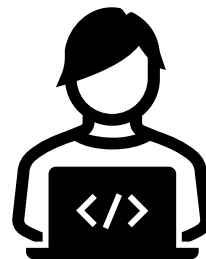

Flere i utenforskap og fattigdom
(til tross for bedre helse)

- **Utdanning** og **kompetanseutvikling** er det eneste som kan bygge bro og hindre denne utviklingen

Nøkkelen til å bevare vår unike velferdsstat også i fremtiden handler egentlig om fokus på 3 ting:

Utdanning

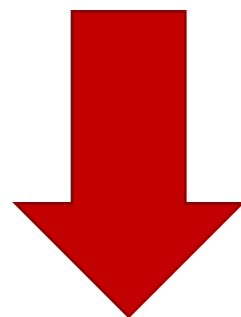
Arbeid

Helse

...og da sett i sammenheng

Den årlige samfunnsøkonomiske gevinsten av redusert utenforskap er enorm...

1%

(6 900 personer i Norge)

3,7 milliarder kroner

Samfunnsflokken...

